

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XLVIII. De natura Contractuum in genere, & conditionibus iis apponi solitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

TRACTATU DE CONTRACTIBUS. CASUS XLVIII.

De Naturâ Contractuum in genere, & Conditionibus iis
apponi solitis.

Albanus varios inquit contractus, querit, an iis stare teneatur. 1. Quia non habuit voluntatem se obligandi, 2. Vel contractum implendi, 3. 4. Saltem deliberatam, 5. 6. Quia contraxit sub onere non impleto, 7. Sub conditione non purificata, 8. Sub conditione necessario futurâ, ibid. impossibili, 9. Turpi, 10. Vel saltem dubitat, an habuerit intentionem se obligandi 11. Vel obligavit se solum sub penâ, 12. 13. Quia catena aurea sorori legata, in testamento vocatur de aurata. 14. Tribus sororibus legati sunt mille aurei, & non constat, an simul omnibus, vel singulis. 15. Item di. junctivè domus, vel pecunia. 16. Uni sub conditione virginitatis non subsistente, 17. Alteri sub conditione, si nupserit, quæ Religionem ingreditur, 18. Tertie si nupserit consanguineo testatoris, qui renuit. Pro resolutione

QUÆR. I. Quid, est quoruplex sit Contractus? R. 1. mo: Contractus est

consensus liber, & legitimus, quo duo, vel plures se invicem, vel saltem una pars se alteri acceptanti obligat. Dicitur 1. consensus, id est, voluntas explicitè se obligandi; explicitè se obligat qui id verbis, signis, vel scripturâ exprimit; implicitè se obligat, qui vult aliquid cum tali obligatione connexum; sic assumens officium Medici hoc ipso se obligat ad remedia tutiora, quia ejusmodi obligatio scitur cum officio Medici esse connexa. Dixi, voluntas obligandi, nam voluntas implendi contractum non requiritur ad valorem contractûs, quia potest quis validè vendere equum, & se obligare ad eum tradendum, quamvis non intendat tradere, sicut Clericus validè vovet castitatem, et si nolit dimittere concubinam: quod si quis velit contrahere, & tamen se nolit obligare, habet voluntates repugnantes; si primariò velit se non obligare, contractus est nullus; si primariò

- riò velit contrahere, secundariò se non obligare valet contractus, si utrumq; æqualiter velit, nec valet contractus, nec inducitur obligatio, quia neutra voluatas prævalet. *Dicitur*
3. *2. consensus liber*, id est deliberatus deliberatione sufficiente ad mortale peccatum, ac excludente errorem, & ignorantiam saltem quoad substantiam, ut dicitur *Cas. sequenti. Dicitur*
3. *legitimus*, id est à Legibus non reprobatus, ut consensus pupilli sine auctoritate Tutoris &c. *Dicitur* 4. *quo plures, vel una saltem pars se obligat*, nam aliud est cōtractus onerosus, quo utrique contrahentium onus, seu obligatio imponitur, v. g. venditio, in qua unus obligatur tradere mercem, alter pretium; aliud lucrativus, in quo una tantum pars obligatur, veluti donatio, promissio gratuita.
4. *2. Contractus dividitur* 1. In lucrativum, & onerosum, ut jam dictum est; 2. In nominatum, qui proprium nomen in jure habet, ut emptio, venditio, depositum &c. & innominatum, qui non habet determinatum nomen, cujusmodi quatuor recensentur; *do ut des, do ut facias, facio ut facias, facio ut des*, 3. In pactum nudum, & vestitum; Pactum nudum est quod quidem in conscientia obligat, in foro tamen externo ei non conceditur actio, quales sunt contractus innominati, nisi vestiantur stipulatione, juramento, traditione, &c. pactum vestitum vocatur, quod à Legibus confirmatur, eique actio conceditur, ut contractus nominati &c.

4. In absolutum, & conditionatum, de quibus *Quæst. sequenti*.

QUÆR. II. Quid circa contractus conditionatos, & modificatos?

2. I. Contractui persæpè additur conditio, causa, modus, vel demonstratio: *Conditio* propriè dicta est dispositio adjecta contractui, ejus obligationem suspendens in futurum, & communiter exprimitur per particulam *si*, v. g. si cras ad me veneris, dabo tibi novum pileum; dixi, *conditio propriè dicta*, nam concepta in tempore præsens vel præteritum, non est strictè conditio, neque suspendit valorem actûs, sed eum vel statim annullat, si sit falsa, vel statim facit validum, si sit vera: *Causa* est ratio propter quam inicitur contractus: *Modus* est onus adjectum contractui, quod si sit honestum & possibile statim contractus valebit etiam onere nondum impleto, & ordinariè exprimitur per *ut* v. g. do tibi equum, ut pro me eas Romam: si tamen executio oneris sit causa principalis & motiva, tunc onere non præstito contractus revocari poterit, secus si tantum sit causa impulsiva: *Causa motiva* est, ob quam hic & nunc ponitur contractus, alias non ponendus, *causa impulsiva* est, quæ de se non erat sufficiens ad hic & nunc obtinendum contractum, attamen voluntatem aliundè motam magis impellit, ut si ad Religionem assumitur, qui creditur esse dives, ubi divitiæ nec sunt, nec esse debent causa finalis seu motiva, sunt tamen impulsiva, quia faciunt, ut libentius fiat.

Utrum

Utrum verò modus sit causa motiva, vel impulsiva, colligi debet ex verbis disponentis, v. g. lego Titia 1000. ut filio meo nubat, tunc modus censetur esse causa principalis; si modus tantum sit in favorem accipientis, ut dono Titia 1000. ut emat sibi togam, modus est accidentalis, & valet donatio, etiam si Titia togam non emat. *Demonstratio* est qualitas in contractu expressa per quam determinatur, vel demonstratur res de qua, vel persona, cum qua contrahitur, v. g. vendo tibi equum qui est luscus, dono tibi prædium, quod est 20. jugerum, lego 100. Petro cathedumeno &c.

7. §. II. *Conditio adjecta potest esse multiplex: 1. De futuro possibili, & honesto, & tunc quidem suspendit obligationem contractus, uterque tamen contrahens ordinariè tenetur expectare eventum conditionis, purificatâ autem conditione contractus fit completus, quamvis consensus non renovetur, nisi in contractu, qui traditione perficitur, pendente conditione consensus fuisset revocatus. Sanch. Lug. d. 22. à n. 384. Dicast. l. 2. de just. tr. 3. d. 1. n. 233.*
 2. Si conditio sit necessariò futura, v. g. dabo tibi equum, si Anti-Christus nascatur, non suspendit contractum, sed præsumitur frustra adjecta, nisi contrahens de adventu dubitasset, tunc enim fortiretur effectum conditionis contingentis; Item non suspenditur valor, si conditio non adjiciatur ut conditio, sed ut temporis designatio, v. g. ducam te si Pater mortuus fuerit, *S. Th. in 4. d. 29. q. nn. a. 3. Moli. d. 206. Sanch. de R. D. Jansen Pars I.*

matr. lib. 5. d. 2. n. 1. 3tio: Si conditio [idem est de modo] sit impossibilis, & contrahentes consentum suum illi, ferriò alligârint, contractus est nullus, quia voluntas non potest efficaciter velle obligationem, sub conditione, quam novit esse impossibilem; quia verò non constat, quòd contrahentes intentionem suam alligârint conditioni impossibili, hinc ex præsumptione Juris in Matrimonio, & ultimis voluntatibus conditio impossibilis habetur pro non adjectâ, ideoque nec valorem contractus in foro externo impedit, *communis DD. V. Cas. 105. q. 3. 4.* *Conditio turpis, id est, inducens ad peccatum invalidat contractum, ut: dabo tibi 100. aureos, si occidas inimicum. Ratio est, quòd non possit esse obligatio ad illicitum: at conditione inhonestâ jam impletâ, dummodo ob laborem, periculum, commodum, delectationem &c. sit pretio æstimabilis, reconvalescit contractus & obligat ad implendum promissum; excipitur contractus Simoniacus, ex quo etiam impleto nulla nascitur obligatio: Jure sic statuente in odium Simonia. Covarr. Medina. Less. Lug. n. 368.* Est enim hic quasi duplex contractus, unus, quo alium obligas ad factum turpe, & hic semper est nullus, utpotè de objecto illicito; secundus, quo te præsupposito turpi facto obligas ad dandum 100. aureos, quod ex objecto malum non est, ideoque valet, sicut valet votum, quo te obligas ad statim pœnitendum, si hoc, vel illud peccatum admiseris, hoc enim votum non obligat ad pec-

8.

9.

Qo

CAR-

candum, sed ad pœnitendum supposito peccato. In Matrimonio & ultimis voluntatibus conditio turpis, quæ non est contra substantiam Matrimonii, in jure habetur pro non adjectâ, quare, si probari non possit, quod fuerit seria voluntas non dandi consensum, nisi sub conditione turpi, Matrimonium, & testamentum reputatur validum. *Sanch. Luz. l. cit.* Ex his præmissis

10. *Ad Casum* n. I. Titium non excusat, quod non habuerit voluntatem implendi contractum, sufficit enim ad valorem voluntas se obligandi, & quamvis non sciat, aut fortè dubitet, vel non recordetur, an voluntatem se obligandi habuerit, si tamen verba, vel alia signa externa obligationem significantia adfuerint, præsumitur voluntas interna adfuisse, nisi doceatur contrarium. 2. De contractibus conditionatis satis dictum est n. 5. 3. Contractibus ex consensu contrahentium sæpè apponitur

11. pœna, quæ idèd vocatur conventionalis, & solvi debet ab illo, qui culpabiliter non servat contractum, culpa autem & mora debet esse notabilis, ut incurratur pœna gravis; debeturque ante sententiam Judicis, si exigatur, si non exigatur, censetur remitti. *Covarr. Suar. l. 5. de leg. c. 6. n. 8. Luzo n. 406.* contra *Nav. Vasq. Sanch.* qui probabiliter dicunt, pœnam non deberi ante Judicis sententiam etiam parte petente. *Ratio* nostra est: quod hæc videatur esse mens contrahentium, ut talis pœna non ex arbitrio Judicis, qui sinè molestiâ, & sumptibus plerumque adiri non potest, sed ad petitionem compartis

exsolvatur. An verò & qualiter in mutuo, & sponsalibus pœna apponi possit, dicitur suis locis. 4. Si demonstratio contractui adjecta erret circa substantiam, vel motivum principale, contractus est nullus, v. g. dono centum aureos Titio consanguineo meo; lego Joanni centum aureos, quos mihi debet; si Titius non sit consanguineus, & Joannes nihil debeat, non valet donatio, vel legatum; si verò demonstratio erret circa accidens, v. g. do Titio anulum aureum, qui est in scrinio A, cum tamen sit in scrinio B, vel alibi, lego catenam inauratam, hunc agrum, qui est 100. jugerum, valet donatio & legatum, quamvis catena sit aurea, & ager habeat jugera 150. colligitur ex *L. falsa 33. l. quibus diebus, §. qui dotalem de condit. & demonstr. Vasq. Molin. d. 211. Gomez. 1. var. c. 12. n. 74. Rebell. lib. 18. n. 2. Reiffenst. l. 3. decret. t. 26. à n. 660.* *Ratio* est, quod testator demonstrans, & donans rem ipsam, præsumatur etiam illum excessum donare voluisse, quamdiu de oppositâ ejus voluntate constare non potest; voluit enim donatario, vel legatario favere, & favores sunt ampliandi; quare Titius tutâ conscientiâ, anulum, catenam, & agrum retinere potest; aliud est in contractibus onerosis, ubi ob notabilem inæqualitatem pretii contractus vitaretur, quia præsumi non posset, quod quis v. g. vendere voluerit catenam auream pro deauratâ, 150. jugera pro 100. *Dices:* In caso posito est error in substantiâ, nam testator putat, & dicit se legare catenam deauratam, & verè le-

12.

13.

legat auream; *Conf.* Si Petro dedi gemmam putans esse crystillum, item pauperi nummum aureum, putans esse cupreum, error vitiat contractum, & datum repetere possum, ergo & hic à pari. *R. N. Ass.* Nam error hunc contractum non afficit, quia testator præsumitur efficaciter velle dare rem, quam demonstrat, quamvis forte sit pretiosior, quam ipse iudicet. *Ad Conf. N. C.* Nam certus sum de intentione meâ, quòd nunquam intenderim dare gemmam, aut nummum aureum; e contra post mortem testatoris de ejus intentione certò constare non potest, & tamen rem ipsam designavit; idè jura in materia favorabili præsumunt, quòd rem simpliciter legare voluerit, qualiscunque esset, nisi aliundè contrarium monstraretur; idem est in aliis contractibus gratuitis, in quibus res ipsa designata est, de voluntate contrariâ constare potest. 5. Si tribus sororibus mille Imperiales legati sint, & non contet ex circumstantiis, an singulis mille, an mille in tres partes dividendos, magis favendù est creditori seu hæredi, quam debitori seu legatario, nam *in obscuris quod minimum est, sequimur. R. 7. 30. in 6.* quare hæres satisfaciet dando unum mille in toto pro tribus. 6. Si legetur disjunctivè domus, vel pecunia, sorores, in quarum favorem legatum fit, habent electionem, & si unum petiit

14.

15.

debetur illis alterum, quia hæc videtur esse voluntas testatoris, qui in majorem securitatem utrumque disjunctivè legavit. 7. Si Cajæ quid legetur sub conditione virginittatis, Caja poterit legatum acceptare, si communiter habeatur pro virgine, quamvis occultè sit corrupta: *Ratio* est, quòd mens legantis non sit, eam obligare ad manifestandum crimen occultum, repudiando legatum. 8. Si quis sic disponat: relinquo Cajæ, si nupserit mille, valet legatum, & Cajæ debentur mille, etiamsi religionem ingrediatur, quia Religio æquivaleret nuptiis, neq; debet propterea excludi, alioquin foret conditio turpis; quæ habetur pro non adjectâ; sed de his latius infra. 9. Si mille relinquatur puellæ, ut nubat consanguineo relinquentis, modus videtur esse causa finalis, ideoq; nolenti consanguineo nubere, nihil solvendum est, si verò non per ipsam steterit, sed per illum, cui nubere debeat, habetur modus pro impleto. *Molin. d. 228. §. 296.* ubi idem docet de legato, & hæreditate sub conditione. *Sa v. legatum n. 37. Rebell. q. 12. n. 6.* In dubio an causa vel demonstratio sit circa accidens, an circa substantiam, præsumitur esse circa accidens, nisi ex circumstantiis aliud colligi possit, quia in dubio standum est pro valore actûs. *Gometz sup. n. 73. Dicast. n. 196.*

16.

17.

18.